

N:o 174.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beredande af tillfälliga understöd åt afskedade underofficerare och vederlikar vid armén; gifven Stockholms slott den 19 april 1907.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att å extra stat under tionde hufvudtiteln för år 1908 uppföra ett förslagsanslag å 34,360 kronor för utdelande af tillfälliga understöd åt afskedade underofficerare och vederlikar vid armén under villkor, att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behöfvande omständigheter och före år 1902 erhållit afsked med pension från arméns pensionskassa eller, på grund af punkt 8 i nådiga cirkuläret den 22 juni 1877, från allmänna indragningsstaten, samt att i afseende å understödets belopp iakttages, att för den, hvilkens pension och fyllnadspension icke uppgår till 200 kronor, understödet icke må tillsammans med pensionen och fyllnadspensionen öfverstiga 300 kronor, och att till annan pensionär understöd icke må utgå med högre belopp än 100 kronor eller tillsammans med pension och fyllnadspension öfverstiga 600 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom.

GUSTAF.

Lars Tingsten.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 19 april 1907.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ.

Chefen för landtförsvarsdepartementet, statsrådet Tingsten anförde
härefter:

»F. d. sergeanten och bataljonsadjutanten vid Första lifgrenadjär-
regementet N. J. Nordstrand och fyrtiofem andra f. d. underofficerare
vid armén, hvilka erhållit afsked med pension, beräknad efter lägre löne-
belopp än de nu för underofficerare bestämda, hafva i underdånighet
anhållit, det Kungl. Maj:t täcktes bereda någon förbättring i deras pen-
sionsvillkor vare sig i form af ålders- eller dyrtidstillägg eller på annat
sätt. Till stöd härför hafva sökandena anført, att dem tillkommande
pensioner, som utginge till en hvar med 510 kronor eller mindre
belopp årligen, vore med hänsyn till de alltjämt stegrade lefnadskost-
naderna otillräckliga för tillfredsställandet af deras oundgängligaste behof,
samt att många af dem i följd af hög ålder vore oförmögna att genom

eget arbete bidra till sin bärgning och därför vore uteslutande hänvisade till den obetydliga pensionen för eget och i många fall jämväl för en åldrig makas uppehälle.

Samtliga arméfördelningscheferna, militärbefälhafvaren på Gottland och chefen för fortifikationen, hvilkas yttranden infordrats, hafva funnit framställningen behjärtansvärd samt hafva, med tillstyrkan af bifall till densamma, i allmänhet hemställt, att jämväl andra med sökandena likställda pensionärer å gammal stat, hvilkas behof blefve styrkt, måtte komma i åtnjutande af enahanda förmån.

Underdåniga utlåtanden i ärendet hafva jämväl afgifvits af direktionen öfver arméns pensionskassa den 30 januari, af arméförvaltningen å civila departementet den 5 februari och af statskontoret den 21 mars, allt innevarande år.

Direktionen öfver arméns pensionskassa anser fullgiltiga skäl vara för handen att påkalla Riksdagens medverkan för afhjälpande af sökandenas behof. Under antagande att äfven andra med sökandena jämförliga pensionärer, hvilka icke ägt tillfälle att förena sig med dem uti den nu föreliggande ansökningen, komme att göra framställning i samma syfte, har direktionen vid den utredning, som verkstälts, tagit hänsyn dels allenast till sökandena dels ock till hela det antal pensionärer vid armén, hvilkas årliga pension understiger det enligt nu gällande pensionsstat lägsta pensionsbelopp för underofficerare eller 780 kronor, därvid direktionen, som ansett, att någon pensionsökning ej bör ifrågakomma utan att vederbörande styrkt sitt behof däraf, likväl, i saknad af kännedom om pensionärernas ekonomiska förhållanden, funnit någon reduktion af de såsom erforderliga beräknade beloppen ej kunna af direktionen vidtagas. För denna beräkning har direktionen på anförda skäl förutsatt,

antingen (alternativ A.) att understödsbeloppet bestämdes så, att detta tillsammans med vederbörandes pensionsbelopp utgjorde 780 kronor eller sergeants af andra klassen pension efter nu gällande stater,

eller (alternativ B.) att en hvar af ifrågavarande pensionärer, oberoende af innehafvande pensionsbelopp, i understöd erhöle 100 kronor årligen.

Af det underdåniga utlåtandet bilagda tabeller framgår, att den årliga kostnaden för de fyrtiosex sökandena, hvilken enligt alternativ A. skulle uppgå till 14,300 kronor, enligt alternativ B. skulle utgöra 4,600 kronor, samt att motsvarande belopp för samtliga den 31 december 1906 lefvande underofficerare med lägre pension än 780 kronor eller tillhopa 384 stycken blefve respektive kronor 127,340 och 38,400.

Något hinder syntes direktionen ej förefinnas, för att det af Riks-

dagen å riksstatens tionde hufvudtitel anvisade förslagsanslag för utbetalande af fyllnadspensioner m. m., nu 2,350,000 kronor, för ifrågavarande ändamål anlätades; och föresloge direktionen, att de tillskottsbelopp, som kunde blifva för behöfvande pensionärer bestämda och som, enligt direktionens mening, borde sökande beviljas endast för ett år i sänder, finge till vinnande af enkelhet i förvaltningen och öfverskådlighet i räkenskaperna på en gång för hela året tillställas sökande, hvilkens behof direktionen funnit styrkt.

Arméförvaltningen har på grund af de för närvarande rådande dyra lefnadskostnaderna funnit en förbättring i pensionen vara af behovet synnerligen påkallad för underofficerare med pensioner, ej öfverstigande 600 kronor. Beträffande beloppet har arméförvaltningen anslutit sig till hvad direktionen öfver arméns pensionskassa enligt alternativ B. framställt, hvarigenom pensionsförstärkningen närmast blefve likställd med dyrtidstillägg. Arméförvaltningen ansåge, i likhet med bemälda direktion, att ansökningar om understöd borde få af direktionen prövas och beviljas för ett år i sänder, samt att de för understödsbeloppen erforderliga medel kunde utgå från omförmälda å extra stat under tionde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag, hvaremot arméförvaltningen, i motsats till direktionen, hölle före, att understödet borde utbetalas kvartaliter i samband med den ordinarie pensionen.

Jämväl statskontoret har funnit föreliggande fråga om beredande åt aldrig a. d. underofficerare af något understöd vid styrkt behof vara värd allt beaktande, men statskontoret kunde icke underlåta att framhålla, hurusom åtskilliga andra grupper af a. d. statstjänare, hvilka pensionerats efter andra grunder än dem, som i sådant afseende nu vore gällande för motsvarande tjänstinnehafvare, äfven torde kunna åberopa goda skäl för att komma i åtnjutande af förbättrade pensionsförmåner, hvarför ett bifall till nu förevarande framställning sannolikt komme att framkalla dylika ansökningar från annat håll. Vid sådant förhållande syntes det statskontoret så mycket mera angeläget, att, därest någon förhöjning af de ifrågavarande pensionsbeloppen blefve medgifven, åt denna förhöjning gifva formen af ett endast tillfälligt understöd, hvars utbekommande gjordes beroende af pröfning utaf de i hvarje särskildt fall förekommande omständigheter. Å statskontorets sida vore ej något att erinra mot, att denna pröfning anförtroddes åt direktionen öfver arméns pensionskassa med iakttagande af de allmänna grunder, som för understöds erhållande kunde varda fastställda.

I likhet med arméförvaltningen ansåge statskontoret, att det af direktionen öfver arméns pensionskassa enligt alternativ A. framställda för-

slaget, att understödet skulle bestämmas till sådant belopp, att detsamma jämte innehafvande pension uppginge till 780 kronor, icke borde läggas till grund för framställning till Riksdagen i detta ämne. Men statskontoret kunde ej heller helt ansluta sig till arméförvaltningens i hufvudsaklig öfverensstämmelse med direktionsens enligt alternativ B. gjorda hemställan, enär genom understödets bestämmande till lika belopp för alla, oberoende af innehafvande pension, tillbörlig hänsyn icke komme att tagas till de sämst lottade. Utgående därifrån, att understödet borde i någon mån afpassas i förhållande till innehafvande pensionsbelopp samt jämte detta utgöra minst 300 kronor och högst 600 kronor, ansåge statskontoret, att f. d. underofficer vid armén, hvilken i pension åtnjöte mindre än 200 kronor, måtte kunna i understöd bekomma, hvad som erfordrades för fyllnad till 300 kronor, och att den, som i pension uppbure 200 kronor eller däröfver, måtte kunna erhålla understöd intill 100 kronor, dock så att högre understöd icke måtte beviljas, än att detsamma jämte pension uppginge till högst 600 kronor. Därest alla de, som kunde komma i fråga till erhållande af understöd, utgörande 355 stycken, skulle komma i åtnjutande af det enligt denna grund högst medgifna understödet, skulle kostnaden belöpa sig till 34,360 kronor.

Hvad slutligen anginge frågan om anvisande af erforderliga anslagsmedel syntes det statskontoret vara ur flera synpunkter lämpligast, att för detta ändamål å extra stat under tionde hufvudtiteln uppfördes ett särskildt förslagsanslag med benämning »tillfälliga understöd åt afskedade underofficerare vid armén.»

I likhet med de myndigheter, som yttrat sig öfver den föreliggande ansökningen, anser jag, att beaktansvärda skäl föreligga för vidtagande af åtgärder till åstadkommande af förbättrade villkor ej allenast för sökandena, i den mån dessa visa sig vara i behof däraf, utan äfven, under enahanda förutsättning, för andra med dem jämförliga f. d. underofficerare, hvilka erhållit afsked före år 1902 och för sitt uppehälle äro hänvisade endast till sina jämförelsevis små pensioner. På de af statskontoret anförda skäl synes pensionsförstärkningen icke böra utgå till andra pensionerade underofficerare än dem, hvilkas pensioner understiga 600 kronor, hvarjämte den torde böra utgå och begränsas i enlighet med de af statskontoret angifna grunder eller, med andra ord, erhålla karaktären af endast tillfälligt understöd, att efter pröfning i hvarje särskildt fall beviljas endast dem, hvilkas behof vore styrkt, och för ett år i sänder.

Om alla pensionerade underofficerare med vederlikar, om hvilka nu är fråga, visa sig vara i behof af understöd och sålunda erhålla sådant, skulle, enligt de af statskontoret föreslagua grunder, understöd komma att utgå till följande antal pensionärer med nedanstående belopp, nämligen:

2	med	pension	af	75	kronor	med	225: —	450: —
3	»	»	»	120	»	»	180: —	540: —
13	»	»	»	180	»	»	120: —	1,560: —
11	»	»	»	200	»	»	100: —	1,100: —
13	»	»	»	300	»	»	100: —	1,300: —
105	»	»	»	360	»	»	100: —	10,500: —
9	»	»	»	400	»	»	100: —	900: —
10	»	»	»	500	»	»	100: —	1,000: —
189	»	»	»	510	»	»	90: —	17,010: —
Summa kronor									34,360: —

Bland det uppgifna antalet pensionärer förekomma jämväl sådana, som på grund af bestämmelsen i punkt 8 af nådiga cirkuläret den 22 juni 1877, angående pensioneringen af arméns befäl och underbefäl m. m., erhålla pension från allmänna indragningsstaten. Något skäl synes mig nämligen ej förefinnas att från ifrågavarande förmån undantaga dessa, hvilkas afsked föranledts af lamhet, blindhet eller vansinne, hvaraf de lidit under tre år, utan att anledning förefunnits, att de skulle återvinna tjänstbarhet.

Vidkommande frågan om sättet för anvisande af erforderliga medel, hafva, såsom nämnts, direktionen öfver arméns pensionskassa och arméförvaltningen föreslagit, att dessa efter Riksdagens medgifvande skulle utgå från det å extra stat under tionde hufvudtiteln uppförda anslaget »för upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp samt till fyllnadspensioner»; men som dylika utgifter ej ingått i beräkningen af nämnda anslag, synes mig lämpligare att för ifrågavarande understöd, hvilket, såsom redan framhållits, skulle vara allenast tillfälliga och beviljas för ett år i sänder, hos Riksdagen äska ett särskildt anslag af förslagsanslags natur. Därest dylikt anslag beviljas, lärer Kungl. Maj:t framdeles vilja meddela föreskrifter i fråga om pröfningen af inkommande ansökningar om understöd och sättet för utbetalning af sådant.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag i underdånighet hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att å extra stat under tionde hufvudtiteln för år 1908 uppföra ett

förslagsanslag a 34,360 kronor för utdelande af tillfälliga understöd åt afskedade underofficerare och vederlikar vid armén under villkor, att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behöfvande omständigheter och före år 1902 erhållit afsked med pension från arméns pensionskassa eller, på grund af punkt 8 i nådiga cirkuläret den 22 juni 1877, från allmänna indragningsstaten, samt att i afseende å understödets belopp iakttages, att för den, hvilkens pension och fyllnadspension icke uppgår till 200 kronor, understödet icke må tillsammans med pensionen och fyllnadspensionen öfverstiga 300 kronor, och att till annan pensionär understöd icke må utgå med högre belopp än 100 kronor eller tillsammans med pension och fyllnadspension öfverstiga 600 kronor.»

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz yttrade:

»Pröfningen af den jämväl ur principiell synpunkt ömtåliga frågan, huruvida på grund af den föreliggande framställningen proposition skulle till Riksdagen aflämnas, hade enligt min mening bort föregås af en fullständig utredning rörande de följder, som, enligt hvad statskontoret framhållit, otvifvelaktigt komma att af ett bifall till nu förevarande ansökning framkallas. Då en sådan utredning ej för närvarande föreligger, har jag ansett, att ansökningen under för handen varande förhållanden ej bort till annan åtgärd föranleda, än att en dylik undersökning bort igångsättas.»

Statsrådets öfriga ledamöter instämde i hvad föredraganden anfört och hemställt;

Och behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten med bifall till denna hemställan besluta, att proposition i ämnet skulle till Riksdagen aflätas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Carl Heijkenskjöld.
